

26 FÓLK EIGA TAÐ SAMA SUM HEIMSINS FÁTÆKASTU

(Foto: WAKIL KOHSAR/Ritzau Scanpix)

**Meðan 2000
tey ríkastu
fólkini í heim-
inum blivu 12
prosent ríkari í
2018, bleiv tann
fátækasti helm-
ingurin av heims-
ins íbúgvum 11
prosent fátækari**

Tað visir ein nýggj rapport frá menningarfelagsskapi-num Oxfam Ibis.

Rapportin kemur í sambandi við, at leiðarar frá øllum heiminum hesa vikuna hittast á árliga tiltakinum World Economic Forum, sum verður í Davos í Sveits. Í rapportini skrivur Oxfam Ibis, at 26 fólk í dag eiga tað sama, sum fátækasti helm-ingurin av heimsins íbúgvum.

Menningarfelagsskapurin

visir á, at tiltøk eiga at setast í verk fyri at tryggja, at tey ríkastu rinda tann skatt, sum tey eiga.

– Vit mugu berjast ímóti, at tey allar ríkastu sleppa undan skatti, og vit mugu seta inn móti skattaskjólum. Hetta ávirkar heilsuskipanir og útbúgvingarskipanir í fleiri londum, sigur aðal-skrivarin í Oxfam Ibis Krist-ian Weise, sambært Ritzau.

– Ein eyka skattur á 0.5 prosent vildi viðført, at 250

milliónir børn sleppa í skúla, sigur hann.

Hóast eina afturgongd í samlaðu peningaligu við-urskiftunum hjá heimsins fátækastu helvt, so eru tað færri, sum liva undir fátæka-markinum í dag.

/ritzau/

Nýggj kanning: Óerlig lesandi vilja arbeiða í fíggjarheiminum

Lesandi, sum vilja arbeiða í fíggjarheiminum, hava størri lyndi til at vera óerlig. Tað visir ein nýggj dansk kanning, sum er gjørd av fýra granskarum frá lærda háskúlanum í Keypmanna-havn.

Tey lesandi, sum eftir lokna útbúgving fara at arbeiða í almenna geiranum, eru fyri tað mesta erlig. Men tað eru tey ikki, sum ynskja sær starv í fíggjarheiminum.

Tey fólkini, sum vóru við í kanningini lesa jura, búskap og stjórnmálafrøði á lærda háskúlanum í Keypmanna-havn.

Í kanningini hava tey lesandi millum annað havt til uppgávu at gita úrslitið av einum terningakasti. Gittu tey rætt, fóru tey at vinna

pengar. Snildni í kanningini var tó, at tey lesandi bert skuldu avdúka teirra git, eftir tey høvdu tveitt terningin og sæð úrslitið. Á hendan hátt kundi tey vandaleyst siga sama tal, sum terningurin vísti, heldur enn teirra egna git, og soleiðis fáa vinningin óansæð um tey gittu rætt ella ikki í veruleikanum.

Í spælinum gjørdur granskararnir sær dælt av, at kjansurin fyri at raka rætt, tá ið ein skal gita eitt tern-ingakast, er ein sættipartur. Granskararnir kundu sostatt ikki gera niðurstøður um hvønn einstakan persón í kanningini. Men statistiskt kunnu teir siga nakað um, hvussu stór óerligheit er í teimum ymsu bólkunum.

Harumframt kunnu teir síggja, um tað er munur á teimum, sum vilja arbeiða í almenna geiranum og teimum, sum vilja arbeiða í tí privata.

– Vit eru komin fram til, at í Danmark er lyndi til, at tey mest erligu vilja arbeiða í tí almenna, meðan tey mest óerligu vilja arbeiða í tí privata, sigur Nikolaj

Arpe Harmon, sum er ein av granskarunum í kanningini, við Ritzau.

Hann sigur víðari við In-formation, at tey, sum vilja arbeiða hjá tí almenna, snýta tíggju prosent minni enn tey, sum vilja arbeiða í tí privata.

Fíggjarheimurin stendur sambært granskarunum ov-astur á listanum yvir kom-andi arbeiðspláss hjá 20 pro-sent av teimum mest óerligu lesandi.

– Tað hongur væl saman við, at vit kunnu eygleiða, at tey óerligu verða motiverað av pengum, tá ið tey velja arbeiði, sigur Nicolaj Arpe Harmon við Ritzau.

/ritzau/

Danmark: Próvtalsstigin skal broytast

Danska stjórnin vil aftur broyta próvtalsstigan, sum sambært nýggjum eftirmetingum ikki er nøktandi. Í vár ætlar danska stjórnin at hava ein nýggjan stiga.

Ein umfatandi eftir-meting gjørd í Danmark av tí próvtalsstiga, sum skúlanæmingar í Dan-mark og Føroyum verða mettir eftir visir, at stigin ikki fær góðan karakter.

Tvørturímóti hevur sokallaði sjeitrinsstigin, sum kom í staðin fyri 13-talsstigan í 2006/2007, so stórar veikleikar, at danska stjórnin ætlar at gera broytingar í stiganum. Útbúgvingar-og granskingarmálaráð-harrin Tommy Ahler og undirvísingarmálaráð-num Merete Riisager siga við Ritzau, at eitt nýtt uppskot verður klárt í vár.

– Vit skulu ikki hava ein heilt nýggjan stiga, men vit mugu gera upp við ein skala, sum foku-serar ov nógv upp á mis-tøk, og har tað eru ov stór lop millum próvtølini. Stigin skal kunna brúkast meira neyvt og kunna løna óvanliga góðar før-leikar, sigur Tommy Ahl-ers við Ritzau.

Ein umfatandi eftir-meting av stiganum visir, at hann riggar, tá man samanber við altjóða stig-ar, men samstundis eru fleiri manglar. Tað snýr seg millum annað um, at

tað er ov stórt lop millum próvtølini 4, 7 og 10.

– Próvtølini eru so breið, at tey skulu rúma fleiri ymisk støði. Og um próvdómararnir eru í íva, hava teir lyndi til at velja millum tvey tey hæstu próvtølini, fyri ikki at revsa næmingarnar, siga lærdu háskúlararnir millum annað í eftirmetingunum. Tað skrivur Ritzau.

Tað kann viðføra, at færri enn væntað fáa próvtalið 4. Samstundis fáa fleiri enn væntað próvtalið 12. Meðan tað á lærdu háskúlanum vórðu 13 prosent 12 tøl givin í 2007, vóru tað 18 prosent 12 tøl í 2016. Samstundis sakna lærararnir ein stiga, sum kann geva serliga gott próvtal til tey, sum skara framúr.

– Tað skal vera møg-uligt at geva eyka gott próvtal til næmingar, sum ikki bara gera sítt arbeiði feilfrítt, men í veruleikanum gera tað betri enn perfekt og koma við onkrum eyka, sigur Mer-ete Riisager við Ritzau. Hon heldur, at júst tað próvtalið manglar. Tað, sum fyrr var 13.

Tí fara fleiri serfrøð-ingar komandi tíðina at leita fram ein stiga, sum kann sammetast við aðrar altjóða stigar, men sum samstundis kann geva próvtal til teir næmingar, sum skara framúr.